

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskani se čena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 160.

V Ljubljani, v ponedeljek 14. julija 1884.

Letnik XII.

Poglavje iz fizike.

VI.

Skoro da bi smeli iz tega, kar smo do sedaj premišljevali in spoznali, že sklepati ali izvajati posledice primerne mojemu namenu. Toda še nekaj drugega moramo prevdariti. — Misli si, potrpežljivi čitatelj, mladeniča, ki je do svojega dvajsetega leta ostal prav veren, recimo celó pobožen. Študije ga privedejo v veliko mesto, odpre se mu svet, objame ga tovaršija, vpijanijo ga nerazumljivi nauki iz vseučilišnih stolic, polagoma seže po knjigah, ktere mu nasvetujejo prijatelji... kako se preminja v njegovi glavi! Cerkev, pobožnost, vera, materni nauki mu postanejo sitni, nadležni, zastarani, smešni; svet se začne majati, vedno bolj se ziblje in ne trpi dolgo, da se je zasukal... in naš mladenič postal je ves drugi, kakor je bil pred nekaj meseci, blizo tako, kakor Adam okusivši lepo jabelko. Sedaj je nejeverec, skoro bogatajec in jezi se, da mu ni poprej zasvetila ta čarobna svetloba. In vendar on ni postal zaradi tega niti daljši, niti debelejši, niti lepši: tak je, kakoršen je bil. Kaj se je tedaj spremenilo? Ako si kedaj opazoval na kolodvoru, kako se prevaževajo železniški vozovi, si videl, kako se dá hlapec ustaviti in tudi kar nazaj pognati. Zato ni treba nič drugega nego zavrtiti neko pripravo. Vse je, kakor je bilo poprej, samo nekaj se je spremenilo, mer ali pot, po kateri teče hlapec: poprej je šel naprej, potem gre nazaj. In da to ni vse eno, vé vsak otrok, ki vé, da je precejšen razloček, ali ga nesó iz hiše ali v hišo. Ako vreteno pri kolovratu goniš na eno stran, se preja zavija; kadar pa zaženeš kolo na drugo stran, se preja odvíja. Glej enako je s človeškimi željami, nazorí, mislimi. Gledé onega mladeniča smemo reči, da so se po njegovem odpadu misli, želje in nazorí zasukali ravno na nasprotno stran: kar je bilo poprej resnično, je sedaj napačno, kar je bilo poprej spoštovanja vredno, je sedaj zaničljivo, kar je poprej ljubil, to sedaj sovraži. Poprej bi se bil za cerkev potegnil in jo branil, sedaj bi jo pomagal napadati. Enako, kakor meč,

katerega zasučesh proti sovražniku: ako si ga zavihlil v pravo mer, pobiješ nasprotnika; če si pa slabo nameril, lahko tebe samega rani. Tak je zakon nature. To nam tedaj kaže, da je véinek kake moči odvisen — da učeno govorim — od méri, t. j. ni samo dovolj vedeti, kolika je kaka moč, ampak treba je vedeti, kamo, na katero stran da deluje.

Sedaj še le moremo s temi znanimi fizikalnimi načeli obrniti se do fizike človeškega delovanja. V prejšnjih sestavih sem skušal razložiti, da nas vse naganja vzbujati in razvijati moči, da se ravnamo po fizikalnem zakonu: Več moči več véini. Sedaj pa moramo še dostaviti: moči morajo delovati v pravo mér, na pravo stran, po pravi poti. Kdor tedaj hoče, da bi veliko uspeha dosegel, se ne trudi le sam, marveč on skuša porabiti druge moči s tem, da jih obrača na pravo stran. Ta splošna pravila nam podajajo obilo posameznih pravil in naša naloga je prav jih pregledati. Opomniti pa se drznem še enkrat, da naj se nikomur prazno in smešno ne zdi to raziskavanje. Ko bi tak dvomljivec, ki meni, da ima na cente skušenj in na mernike posvetne modrosti in zato maja z glavo nad mojo teorijo, ko bi tak mogel videti v svoj razum: bi spoznal, da je tam velika tema. Moje načelo gledé človeškega delovanja, gledé spoznavanja, gledé sodbe o drugih ljudeh je: da mora biti vsaka misel, vsako načelo, vsak sklep tako jasen in pregleden in zanesljiv, kakor je matematičen ali fizikalen dokaz. To je moj vzor, katerega se vé, da ne dosežam, a zakaj da ne bi smel po njem hrepeneti?

(Dalje prih.)

O žganjarstvu.

(Konec.)

Tudi državnemu zboru, ko bi hotel zoper žganjarstvo postopati bi se huda godila. Liberalni in judovski poslanci in časnikarji, kateri prisezajo na manšestrške evangelije in katerih morala je osredovati kapital in izsesavati ljudstvo, bi v duru in molu kričali in zdihovali, kako se v Avstriji industrija zatira, kaj bodo

začeli ubogi žganjarski fabrikantje brez dela, kaj še ubožnejši delničarji brez tantijem in dividend in kaj produktivni delavci v špiritovih fabrikah, ki bi naenkrat zgubili delo in kruh. In ko bi tudi nihče ne ugovarjal, bi konservativni državni zbor ne mogel kaj tacega kar naenkrat storiti. Ako bi toliko fabrikantov faliralo in toliko špiritovih delavcev prišlo pod kap, nastala bi strašanska kriza, ki bi socijalistični tabor, delujoči na razpad človeške družbe, neznansko pomnožila. Bilo bi to kos revolucije, za kar je pa le liberalizem zmožen. Konservatizem dela pa premišljeno, ozirajoč se na ves socijalni organizem in pred vsem na zgodovinsko kontinuiteto, on napreduje zategadelj le polagoma a pravilno. In zato, ker ne dela saltomortalnih skokov kakor liberalizem, pravijo nekteri, da je reakcionaren.

Daleč smo zašli v politikovanje ali zdelo se nam je treba, ker nekteri vedno mislijo, da bi sedanja vlada kar čez noč lahko vse spremenila. Za liberalne vlade so poganjale fabrike in delniške družbe kakor v deževnem vremenu gobe iz tal, ni se gledalo, so li ljudstvu koristne ali škodljive, da so le davek dajale; ni se gledalo na mamljivo vabilo, vsled katerega so ljudje zapuščali domače ognjišče in pošteno življenje ter drli v fabrike vživat razuzdano prostost. Na polji je vedno bolj delavcev manjkalo, kmetje in trgovci s fabriškimi delavci vred so vedno bolj lezli v ubožstvo in proletarijat ali zato so se lahko tolažili, da živé v industrijalni državi.

Dolgo je vladal liberalizem in daleč jo je zavozil. Zategadelj ima sedanja vlada jako težavno delo in državnega voza še ne bo tako naglo v pravi tir spravila. Dosti je, da ima dobro voljo in da resno začenja. Tudi žganjarstvo, to skeleče vprašanje se bo po zakonodajalnem potu povoljno rešilo — v nekaj letih, s početka moramo pa zadovoljni biti tudi z malimi vspehi.

Zdaj hočemo ob kratkem še navesti, kako naj se indirektno postopa proti žganjarstvu. Pospešuje naj se kolikor moč vinoreja na Dolenjskem, kajti pravi dolenjec ne pride rad v lase; ravno to velja o domačem pivu, katerega pa na Kranjskem menda ne poznajo. Dobro bi bilo, ko bi bile v vsaki žganja-

LISTEK.

Slabi časi.

Marsikdo izmed častitih bralcev „Slovenčevih“ je sam tožil, ali pa vsaj druge tožiti slišal naše v moralnem in tudi materialnem oziru zares slabe čase. Denarja ni, denarja — taka je pri kupčijskih barantijah, tako ti toži kmet in gospod. Prašaj ga, prašaj semarja, kako se je kaj somenj obnesel? Stavim, da ti enolični odgovori: „Blaga dosti, živine in konj na izber lepíh — ali kupca je bilo malo — denarja ni, denarja —“ Raca na vodi! kje pa je ta prekhceni denar? Vsaj rumeni in beli kebrí, ki jim trdnjaki pravimo, menda vendar niso iz zemlje sfrčali? Smešno bi bilo na tole misliti, ko že vsak sedmošolec vé, da na svetu ne gre nič v kvar, nič v zgubo. Strgaš obleko, jo daš cunjarju — po mnogem prestvarjanju in presnovljanju pokaže se ti zopet v podobi lepo belega papirja, na katerega lahko svoje visoke in nevisoke zmišljotine napišeš. Kruh, katerega zavžiješ, presnovi se ti deloma v krepke mišice, deloma ga zapaziš na polju v podobi rumene

pšeničice ali pa zelene salate na gredi. Zato pa poje pesnik v divni pesni:

V delavnico sem tvojo zrl, —
In videl vedno sem vrtenje
Prelivajoče se življenje
Iz listja v listje presnovljanje
A smrti nesem zrl nikjer!

Ako ne gre nič v zgubo — nič v kvar — kje so toraj c. kr. cekini in srebrnjaki, s kterimi so se svoje dni naši dedje ponašali?

Da, časi so slabi v obče, a najbolj za kmetški delavski stan. Vzrokov bi lahko navedli celi koš — celo enkétno razpravo bi lahko recitovali, ko bi le bilo prostora. Lahko bi zaklicali slovenskim gospodarjem kmečkemu in rokodelskega stanu:

„Nespametno ljudstvo, čemu li tvoj tok?
Povrni se samo v prvotnost nazaj
In našlo povsod prvotni boš raj!“

Vsi možje slovenski, zapustili ste prvotnost svojih dedov, prvotne oličaje, prvotne domače noše, prvotne veselice, zato so zlezli zlati in srbrni kebrí iz naših žepov. Razširjajoča se gizdavost, potratnost v jedi in pijači, v noši — vse to nakopalo ti je ubožstvo na vrat. Tudi nespamet gospodarjev, ki prevelike dote svojim otrokom zapisujejo, je tega propada v

materialnem oziru kriva. Pa vsi navedeni vzroki zakrivé ubožstvo ene hiše, ene soseske, ene dežele, da, recimo onega kontigenta evropskega. Tožbe o napredujočem siromaštvu so pa mednarodne, zadevajo celi svet.

Ker ima vsaka reč svoj vzrok, da kakor modroslovci trdijo vsak učinek primeren vzrok imeti mora tudi svetovno ubožstvo splošen vzrok. Kakšen je, kje ga najdemo?

Priprost, star očanec mi je djal nekdanj, ko sva prav nad obljudeno vasico na hribčku stala: „Ti si še mladič mladi in malo ali pa nič ne veš, kako je bilo v starih časih pri nas v ti le vasi pod nama. Glej takrat, ko sem se jaz ko mali paglovec maternega krila držal, gospodaril je mojega očeta oče čez vse to polje in te gozdove, kar jih vidiš. Vasica je imela samo štiri številke, koliko jih je pa zdaj v Hrastovem dolu. Pa kaj so vsi ti gospodarji? Šeme so beraške in nič nemajo kot kopico otrok, pred smo pa imeli denarja in blaga dosti.“

Moj dragi, zdaj si pa zvedel vzrok ubožstva te vasice, iz kmečkih možgan si ga zvedel. Premisliva, bi li ne bil to vzrok svetovnega ubožstva? Causa adaequata miseriae universalis?

riji tudi neupijanjive pijače naprodaj. Na Angleškem se vedno bolj s podporo vlade in velikih obrtnikov napravljajo kuhinje, v katerih se prodaja kava ali kakao. V večjih pristaniščih se prodajajo pri vходу v doke in faktorije karte za kavo. V Liverpoolu se je odprla l. 1875 prva kakavna kuhinja, 31. pa že l. 1878 in vse imajo dosti gostov, med tem ko bližnje žganjarije vedno bolj pešajo. Kako si pa tako trezni Italijani v svoji vroči deželi žganje nadomestujejo? Kdor je hodil kedaj po laških mestih, je videl skoro na vsakem voglu prodajati hladilne in peneče se pijače kakor sodo, limonado itd. Pri nas bi se moralo to oboje združiti; po zimi naj bi se bolj prodajale gorke aromatične pijače, po leti pa bolj hladilne.

Malo bolj bi bilo tudi treba paziti na ljudske veselice ob ženitovanji, sejmi in cerkvenih slovesnostih. Tudi bi ne škodovalo, ko bi se omikani meščanje pri svojih izletih na kmete malo bolj kot do sedaj postavljali s trezno dostojnostjo.

Delavci v fabrikah morajo, kedar pride veliko naročilo, delati noč in dan, sem ter tje so pa tudi več dni brez dela in ravno ta naenkratni spremen med preveč in premalo je velik nagib k pijančevanju. Temu bo nekoliko opomogel letošnji obrtni zakon, ki določuje, da se redno ne sme več kot enajst ur na dan delati. Dalje skrbé fabrikantje premalo za svoje delavce, kar se tiče rednega živeža in stanovanja in še manj v duševnem oziru. Posebno pogubno je pa, da se delavci vedno selijo in zategadelj so oni sami kakor tudi njih otroci brez rednega trajajočega verskega vpliva. To vem nekoliko tudi iz lastne skušnje, ker sem kolikor toliko s takimi delavci v dotiki.

O kmetiskih delavcih omenim samo, kako je škodljivo, rekel bi skoraj pohujšljivo, da se jim daje v premožnih hišah in celo v nekaterih farovžih mesto vina žganje.

Nekterim se posebno šola zdi koristna zoper pijančevanje. Tu moramo razločevati: šolski poduk na trdni versko-nravni podlagi je gotovo močen jez, nasprotno pa poduk brez te podlage prej pijančevanje pospešuje nego zadržuje. V zglede so nam dobro izšolani a nezmerni Švedi in Škoti, severni Nemci in severni Amerikanci v prvi vrsti.

Naša sveta dolžnost je, da se z zedinjenimi močmi borimo zoper pijančevanje. A nikar ne mislimo, da bi mogli kedaj pijančevanje popolnem zatreti, kajti človeška natora je po grehu oslabiljena in se dá le z največjim civilizatoričnim prizadevanjem obeh faktorjev cerkve in države oziroma društva povzdigniti na višjo stopinjo socialnega življenja — ali človeška vedno ostane. In zategadelj bi se zemlja ne spremenila v raj, ko bi se nam tudi posrečilo pijančevanje popolnem iztrebiti. Kajti zmernost in zdržnost ni edina in tudi ne prva zapoved; in so druga zla, ki pijančevanje presegajo, kakor opijum in nekatere pregrehe, v primeri, s katerimi je pijančevanje le senca. Judje slovó zaradi svoje treznosti ali treznost jim ne brani po talmudskem receptu pehariti; Turki so zelo zmerni v pijači, a zelo nezmerni v nečistosti. Premožni in skopi kmet v Normandiji, ki po nenravnem potu številu svojih otrok omeji, in Pariški socialista, ki ne spoštuje niti Boga, niti človeka, niti zakona, niti reda, je sicer deset-

krat treznejši od ruskega muzika, pa tudi desetkrat hudobnejši od njega.

Treznost, ako ne izvira iz navedenih in viših nagibov, nima nikakoršne vrednosti in nič ne pomaga zoper pijančevanje boriti se enostransko. Bojumo se zoper pijančevanje in ob enem zoper vse pregrehe in razvade, ki so s pijančevanjem v zvezi in ki človeštvo skrunijo. Z zedinjenimi toraj močmi zoper zedinjenega sovražnika!

I. B.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. julija.

Notranje dežele.

Omejitev slovenosti pri blagoslovljenji zastave bralnega in podpornega društva v *Gorici* rodila je že svoj sad, ktere se Slovenci lahko veselí. Okoličani dohajajoči v *Gorico*, povsod poprašujejo, kje so tisti Slovencem sovražni trgovci, ki so podpisali oporeko gledé omejitve slavnosti; hočejo jih poznati, da jim ne bodo nič več s svojimi krvavo zasluženimi novci nagajali. Toliko bolj se pa po narodnih firmah poprašuje in se je nadjati, da se bo tistim odprla boljša bodočnost. Lahonskih tvrdk se Slovenci že ogibljejo, in prav je tako! Zakaj bi podpirali svoje sovražnike? To ne stoji nikjer pisano, da bi moral človek kruh lastnim otrokom jemati in ga nasprotnikom metati, ki človeka naposled v zahvalo še okoljejo in ogrizejo. Kakor se čuje je že trgovcem kakor tudi uradnikom silno žal, da so kar tako slepo podpisali od „irredente“ sostavljeni protest, toda kar je, to je, je rekel nekdo! — „Svoji k svojim“ veljá najpred vsem drugim sedaj *Gorici* in njeni okolici.

„La Voce Cattolica di Trento“ pripoveduje da so v *Krakovem* stali pred porotno sodnijo židje, ki so bili zatoženi umora krščanskega dekleta. Židje so umor pripoznali in tudi izjavili vražo, da so se njene krvi poslužili za svoje zaslanske obrede. Avstrijski sodniki, ki niso toliko boječi kakor njihovi tovariši po *Ogerskem*, obsodili so zločince po zasluženji — na koliko, omenjeni list ne pové. Koliko vrišča je bilo lansko leto o tem času po listih zaradi vprašanja ali imajo judje umor za zapovedan obred v svoji liturgiji ali ne. Kar je bilo židovskih listov in onih po židih podkupljenih, trudili in prizadevali so si noč in dan, da bi bili dokazali izmišljenost imenovane trditve. Krščanski listi so se pa večinoma zanj izrekli ter so ga nekteri in med temi „Tribüne“ z učenimi razpravami profesorja dr. Rohlinga dokazali in vtiseljili. Sedaj ga je pa pripoznala tudi vrhovna sodnija sama. Ni čuda toraj, da se po deželah, kakor je *Ogerska* in *Galicija* in pred vsem pa *Rusija* — antisemitizem tako silnimi koraki razširja po vseh krajih. Priprost narod žida namreč bolje pozná, kakor pa sodnik pri zeleni mizi, na ktere ga zopet dobro plačan odvetnik-zagovornik v svojem smislu in na svojo korist za namazan jezikom vpliva. Priprost narod je dan na dan v dotiki s židom, on mu pozná njegovo senčno in solčno stran, on ve vse njegove slabosti od rojstva pa do hladnega groba in ker vidi, kakor se je to lansko leto na *Ogerskem* zgodilo, da mu na tako vnebovpijočo krivico, kakor je umor krščanskega dekleta *Estre Solomoši* v *Tisza Eszarji*, ni pravice pred sodnjim stolom, skuša si sam pomagati, ter si v lastno podporo podaja roke v — antisemitizmu.

C. k. vojna mornarica imela bo v *Reški* luki ravno tiste vojaške pomorske vaje, kakor jih je izvrševala pred *Puljem* v navzočnosti presvitlega cesarja.

Lansko leto je v *dalmatinskem deželnem zboru* poslanec *Pavlinovič* predlagal, da naj se sprejme naslednji sklep: „Deželni zbor dalmatinski izraža Nj. Veličanstvu željo, da bi se vpeljal hrvaški jezik po vseh dalmatinskih uradih za notranji in zunanji službeni jezik. Deželnemu zboru se pa naroča ta ukrep vladi predložiti z opombo, da naj v smislu tega ukrepa predloži deželnemu zboru dotično postavbo“. Letos se je pa v seji na 28. junija postavil sedmorični odbor, ki se bo o navedenem predlogu posvetoval. Povabili so tudi *Jovanoviča*, oziroma vlado, naj bi se posvetovanja vdeležila, kar je pa odbila, rekoč, da je določilo službenega jezika notranja zadeva izvrševalne oblasti, toraj še vlada ni v položaji, da bi se posvetovanj vdeležila. Odbor je imel 1. t. m. svojo sejo, kjer je sklenil, da naj deželni zbor izreče vladi: 1. da želi, da bi se določba ministerstva notranjih zadev in pravosodja od 20. aprila 1872 raztegnila na vse urade. Ona določba določuje le zunanje opravništvo političnih uradov; 2. da se za uradni jezik po vseh sodnijah in po vsih uradih določi hrvaščina. Posebno pa naj se gleda na to, da bodo imeli grbi, napisi, pečati, tiskovine itd. le hrvaški tekst; 3. da morajo vsi državni uradniki v Dalmaciji službovajoči hrvaščine popolnoma zmožni biti, kar morajo dokazati s poskušnjo napravljeno pred komisijo nalašč za to postavljeno; 4. vlada naj preskrbi prestavo v hrvaščino za: a) red za civilne obravnave, b) red za kazenske obravnave od 29. aprila 1848 in c) tisti del *Codé Napoleon*, ki je še dandanes v Dalmaciji veljaven. Lahi, ki so v manjšini so pa tem ukrepom oporekali, posebno pa jih je razjarila druga točka.

Druga seja *deželnega zbora moravskega* pričela se je 11. julija ob 1/4 na 12. Levičarjev je mnogo manjkalo. Poslanci *Orátor*, *Jeřabek* in drugovi vložili so peticijo za spremen nekterih določil gledé zavarovanja živine. Na dnevnem redu bila je volitev rediteljev in verifikatorjev.

Zakaj je postal ritmajster grof *Vetter* na *Moravskem* deželni glavar, vé „Politik“ povedati. Ona pravi, da za plačilo, ker je bil na vso moč pomagal, da se je napravil že znani kompromis v ondašnjem velikem posestvu.

Ozir na poslednje ravnokar minule volitve v *deželne zbore* po raznih kronovinah kaže nam bodočnost volitev v državni zbor, ki bo drugo leto nastala, v takošnji luči, ki nam boljše prihodnost obeta. Opozicija propada in z njo liberalizem, in to je za sedaj zadosti za nas! Posebna dva stebra jela sta se silno majati na levi in se bota morda podrla popolnoma, da ju ne bo v državnem zboru in to sta prof. *Suess* na *Dunaji* v *Leopoldstadtu* in pa prof. *Tomaszczuk* v *Bukovini*, kteri si je že letos moral pri volitvi v deželni zbor poiskati drug volilni okraj, ker se v dosedanem ni nadjal nič več izvoljen biti. Na *Dunaji* se je pa med volilci nekako gibanje pričelo, o katerem se danes še ne dá izreči, kako se bo končalo. Toliko je gotovo, da liberalna opozicija propada od dne do dne, in da tako imenovana ljudska stranka čudovito narašča. Nič manj krepča in otrduje se pa konservativna stranka in pa antisemiti. Čas in bodočnost bosta določila, ali bodo pri glasovanju demokrati in antisemiti v novostavljenih zbornicah glasovali s konservativci, ali pa sami na svojo roko. Konservativcem jako ugodna tla so dolenje avstrijsko velikoposestvo, kjer so se nasproti liberalcem že toliko okrepčali, da je poslednjim pri letošnjih volitvah že jako tesno šlo za večino, leta 1879 so jo imeli pa še dobri dve tretjini zdatno. Kaj bode drugo leto ondi, ako bi, recimo konservativci odbili kak ravno ponuden jim kompromis in morda pri volitvah svojo srečo poskusili na lastno roko, videlo se bo, ko pride dotični čas. Toliko pa že danes lahko rečemo, da so okoliščine za konservativce jako ugodne.

Kedar človeku voda v grlo teče, mu je tudi

Kakšna bo prihodnost, ne sicer naša, pač pa tistih rodov, ki bodo, recimo v petem, šestem kolenu za nami prišli? Ljudstvo narašča, se množi in širi intenzivno in ekstenzivno. To je resnica vsega premislika vredna. Kako bo s svetom čez kakih 200, 400 let, ako se bodo njegovi prebivalci tako množili? Imenitno je to vprašanje za ethnologa (narodoslovca), za politika, važnejši za narodno gospodarstvo, a tudi vnetemu kristjanu taka študija ni brez koristi. Vprašanje to dela pesimiste (ljudi, ki le hudo vidijo in prerokujejo), nasprotno tudi evdaimoniste, ki si le dobro obetajo. Kteri imajo prav? Kje je resnica?

Med tem, ko vedno naraščanje ljudstva spravi prve v pogubno letargijo, druge v obupnost, lahko kristjan vesel vsklikne: „Habemus Deum conservatorem“. Bog skrbi za nas. Krščanstvo hodi, kakor vedno in tukaj srednjo, edino pravo pot.

Množenje ljudstva delalo je vedno, odkar svet stoji mislečim možem obilo preglavice. Platonu je strah pred preobljudenjem toliko zašel v ude, da je v svoji republiki — kaj nemoralna sredstva nasvetoval, da se ubožtvu izogne, ktero preobljudenju sledi.

Nenavadno hitro naraščanje ljudstva v sedanjih časih in še posebno nagla namnožitev ljudstva v severnih ameriškanskih državah, kjer se je prebivalstvo v 25 letih brez naseljencev podvojilo, provzročilo je nastanek dveh teorij, ktere si hočemo ogledati.

Prva je teorija evdaimonistov in drugo nazivljajo po pričetniku njenemu: *Malthuzijansko*. Podlaga obeh je neka zanimiva formula *Roscherjeva*, ktero si hočemo zdaj-le ogledati.

Vse kar zemlja rodi, kar človeštvo svojim umom in dlanom na političnem ali ekonomičnem polji vstvari — s kratka vso produktivnost zemlje in ves napredek človeške omike imenuje *Roscher*: dividend.

Ves človeški rod, kolikor ga životari na zemlji od divjaka v gošči do kralja na prestolu, od bornega berača do *Pariškega* gizdalina imenuje on: divizor.

Del živeža, kteri na vsakega *Adamovih* otrok pride je po njegovem: quotient.

Ako v ti formuli povečamo dividend, poveča se lahko tudi divizor, da quotient nema nikake škode.

In ko bi imel dividend lepo lastnost brezkončne raztegljivosti, lahko bi se tudi divizor povečal, koli-

kor mu drago, brez quotientove škode; del živeža, kteri pride na vsacega človeka, bil bi vedno enak, če ne še večji.

Narobe pa, ako ostane dividend t. j. rodovitnost zemlje, produktivnost zemlje in človeških rok nespremenljiva, ali ako raste v manjši meri, kakor divizor — kakor se množi človeški rod — potem se zmanjšuje quotient, zmanjša se del živeža in zemškega razkošja, kteri ima na vsacega človeka priti, ktere ga tudi vsak, djal bi, z elementarno silo lahko zahteva. Človeštvo dobi v tem slučaju nov stan, ktere ga nas Bog varuj, stan namreč proletarijatski, iz ktere ga se rekrutirajo nihilisti in komunisti — sploh one prikazni, ktere se dandanes sebičnemu svetu prikazujo, ktere bodo v kratkem spremenile svetu lice ali po potu pametne mirne reforme — ali pak, ako se liberalni sistem z lepa ne umakne v krvavi svetovni revoluciji — kakor jo je slavni *Lassale* napovedal.

Od formule preidimo na teoriji!

Obe ste edini v tem, da ste po svojem bistvu naturalistični. Človek je na svetu zato, da živi — živi veselo in zadovoljno; ali kakor poje stara pesem: „Edite bibite collegialis — post multa saecula

slamnata bilka dobra, za katero z vso močjo zgrabi, preden utoni. **Nemški Pemci** so tudi že sprevideali, da jim gré politično gospodarstvo pod nič in zato poskušajo vse le mogoče sredstva, kako bi se mu dal preteči pogin vsaj za nekoliko časa še odvrniti. Dr. Turnwald je 7. t. m. na Severo-českem govoril pri shodu nemških liberalcev iz Gablonške in Liberske okolice in je razvijal bodoči program, katerega se morajo držati, ako hočejo da ne poginejo. Pred vsem jim je treba lastnega kluba v državnem zboru in pa na to gledati, da dobé lastno upravo za nemško-česke okraje. S to bodo jih potem obdali kakor s trdnim zidom od vseh krajev in jih pred bodočim počehovanjem obvarovali. Turnwald tudi nasvetuje, da bi bilo dobro, ako bi se liberalci združili z nemško klerikalno stranko, pa ne pomisli, da se bo poprej Donova od Belegagrada proti Dunaji obrnila, kakor pa da se bi katoliški duhovnik z liberalcem — s svojim največjim nasprotnikom bratil. Ta zveza bi bila le tedaj mogoča, ako bi se liberalci svojim dosedanjim načelom odpovedali. Pač se je že zgodilo, da so nasprotne stranke vkup glasovale, da so vlado za kako občno korist prisilili, a to je veljalo le za trenutke, le za to ali drugo vprašanje in potem je šla spet vsaka stranka svojo pot. Edinega dolgotrajnega postopanja pa takim strankam ni mogoče.

Liberalci v Pragi so se pritožili na upravni sodni dvor na Dunaji, češ, da so se pri volitvah v Praško trgovinsko zbornico godile krivice. Upravni sodni dvor je pa dotično pritožbo pregledal in — odbil. Vzroki niso še znani, zakaj da se je pritožba zavrgla, pa jih tudi ni potreba iskati. Za nejurista zadostuje, ako se mu pové, da zaradi tega, ker je bila krivična in neopravičena! Opirali so se menda nekaj na to, da volilni red ni pravičen, upravna sodnija jim je pa sedaj s svojim priznanjem krivičnosti pritožbe očitno dokazala, da so se volitve prav v redu godile in da ni potreba povsod krivice zasledovati, kjer se Nemcu krivično vidi, ako pri borbi za političen obstanek Slovan na vrhu in Nemec pod njim obleži. Do sedaj, se vé, da so bili Nemci drugače navajeni, ali — svet je okrogel in se mora zavrtiti, če tudi se počasi vrti.

Na **Gorenje avstrijskem** se je pritožil nek župnik na ministerstvo za poduk zaradi nadzorovanja po c. kr. okrajnih šolskih nadzornikih pri podučevanju krščanskega nauka. Ministerstvo je določilo, da c. kr. okrajni šolski nadzorniki nimajo pravice poduka v krščanskem nauku nadzorovati.

Vnanje države.

Omenili smo ob svojem času, ko so namreč na **Nemškem** odkrili velikansk spominek „Germanijo“ v Niederwaldu ob Renu, ki naj Nemce spominja svojega združenja, da bi bil tist spominek skoraj da za nemško državo in naravnost za nemškega cesarja silno osodepoln postal. Anarhisti so ga namreč podsuli z dinamitom, katerega so sklenili v tistem trenutku zažgati, ko bo cesar stopil pred odkriti spominek. Policija je dotično najnovejšo nakano anarhistov na Nemškem zatajiti in zadušiti skušala in se ji je tudi popolno posrečilo, in še dandanes bi ne bili nič vedeli o celi grozovitni nakani, če bi ne bil poslanec Richter-Haagen zadeve sprožil v državnem zboru, kar je pa vplivalo na narod, kakor bi bil ob zvon vdaril. Sedaj še le se je zvedelo, da so anarhisti sklenili na omenjenem mestu cesarja in druge pričujoče odličnjake umoriti in da so v dosego tega namena izvolili izvrševalni odbor, ki je imel nalogo dotično izvršiti. Podsuli so velikanski spominek z dinamitom, do katerega so napeljali vrvico, ktera se je v trenutku prižgala, ko je cesar h kipu stopil. Anarhistu, ki je imel nalogo vrvico zapaliti, upadlo je v zadnjem trenutku sree, — cesar stopi pod kip, anarhist pa že tlečo vrvico z nožem

pocula nulla.“ Pač imenitna naloga — večno hvaležnost si zasluži tisti človek — tisto modrovanje — ktero po sreči, po veselji hlepeče človeštvo v najmanjšem, najzadnjem svojem udu osreči. In to hočete obe teoriji doseči, naj si bo teorija evdaimonistov — kar že ima pové — ali pak ona Malthuzijancev. Le pot, po kateri hodite obe, je diametralno nasprotna.

Dividend, t. j. rodovitnost zemlje in produktivnost človeških rok, da se neskončno raztegniti uči šola Evdaimonistov. Duh človeški je iznajdljiv, iznajdljiv brezmejno, brezkončno. Kakor dolgo bo človeški rod po zemlji hodil, kakor tudi naraste njegovo število, vedno bo zemlja toliko rodila in človeški napredek toliko produciral, da bo dobil tudi najzadnji človek pri tem porcijo posvetnega veselja in zadovoljnosti. Vrhovni stavek Evdaimonistvo je: Človeški napredek je večni, rodovitnost zemlje in produktivnost človeškega uma in dlana je brezkončna, zato si ne delajmo skrbi radi preobljudenja na zemlji. Več ko je ljudi, več se stori, več zemlja rodi, večji bo tudi quotient, del živeža in veselja, kateri na vsacega pride.

(Konec prih.)

prereže in cesarju življenje, Nemčijo pa strašanske sramote in velikih homatij reši. Kdo vé, kake homatije bi bile vsled tega nastale! Toraj ne slabo vreme, temveč strah pred večali je rešil nemškemu cesarju življenje, katerega so si anarhisti zopet na muho vzeli.

Ministerski svet v Parizu, je vendar-le odjenjal od svoje trme in je gledé velike nevarnosti, ki celi Evropi po koleri žuga, odpovedal za danes 14. t. m. določeno narodno slavnost v spomin proglašenja prve republike. Nekoliko sitna bo ta določba ob poslednji uri za kramarje in druge barantače, katerih je že silno veliko s svojim blagom v Pariz došlo, kjer so že hoteli šotore postavljati na prostoru, ki se je bil za narodno veselico določil. Vsled navedenega določila prepovedal jim je magistrat za sedaj postavljati prodajališča in kolibe.

Na **Angleškem** je gosposka zbornica zavrgla predlagano volilno preosnovo, in si je s tem korakom po celi državi nezmerno sovražnikov na glavo nakopala. Razna liberalna društva pripravljajo se na velikansko demonstracijo, ki jo mislijo v Hyde-parku v Londonu vladi napraviti. Kolikor se da soditi po do sedaj oglašanih osebah, vdeležilo se bo demonstracij na milijone ljudstva. Od leta 1832 pa do sedaj ni bilo še nobene tako živahne agitacije proti vladi, kakor je ravno sedanja.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 12. julija. Gotovo se je že mnogim čudno zdelo, da skoro vsak teden najmanj enkrat med umrlimi čitajo stanovanje mrtveca „ulice na Grad št. 12“. To je tista fara sv. Jurija, koja ima za farane ne samo Kranjce, ampak tudi sosednjih dežel rojake, kateri pa niso samovoljno prišli vživat Ljubljanskega zraka, temveč neka višja moč jih je povzdignila na vzvišeno mesto, na Ljubljanski Grad. Lahko bi jih vsi poštenjaki zavidali zaradi prelepega razgleda in njih zračnih stanovališč, a oni nas zavidajo zaradi naših zaduhlih mestnih votlin, katerim pravimo sobe. Ti prisiljeni naseljenci na Ljubljanskem Gradu zgubivajo že nekaj časa sem, toliko svojih družabnikov, da mora ta stvar vsakega mislečega človeka siliti do premisleka, zakaj da ravno jetika tako neusmiljeno razsaja po najbolj zračnem stanovanju Ljubljanskem. Res da se ne čita vsakokrat v listu eno in isto ime bolezni; to pa nič ne de; Slovenci prištevamo vse tiste bolezni v kategorijo „jetika“. Kje tiči njen vzrok? V jedi? Ne; vsaj ti mrtvi udje človeškega društva bolje živé, nego prav priden delavec s svojo mnogobrojno družino. Obleko imajo tudi čedno in njihovih stanovanj sem že omenil.

Godi se jim toraj skoro tako kot limbarjem in ni jim treba danes skrbeti za juternji dan. Zakaj pa mrjó tako mnogi? To vprašanje že tudi grajkemu zdravniku g. dr. E. dela preglavic na stotine. Ne ugame nikdo, kje bi tičala smrtna kal. Te dni sem bil na Gradu. Ravno ob istem času je bilo, ko so se vjetniki sprehajali. Nek služabnik ali paznik mi je rekel, ko sva se pogovarjala to in ono, da ta čas, ko ti šetajo po čistem zraku, ravno ta čas se pometajo delavnice, v ktere se kaznjenci po sprehodu zopet povrnejo na delo. Tu, tu tiči smrtna kal. Imel sem priliko videti po nemških deželah jetnišnične delavnice. Te se snažijo na večer; pometó se, ko jetniki-delavci odidejo v spalnice; do drugega jutra se poleže prah, in ljudje ne mró tako pogosto. Na Ljubljanskem Gradu pa pometajo delavnice tedaj, ko se delavci sprehajajo po čistem zraku. Nazaj prišedši požirajo ti nesrečniki prah in konec tega, pljučne in sploh prsne bolezni, jetika in — sv. Krištof.

To je moja misel. Ako bi se to odpravilo, je lahko mogoče, da se mnogo jetnikov reši smrti in morda zopet družbi človeški izroči nekaj zgubljenih ovčic.

Iz Dolenjskega, 12. julija. (Naše želje.) Skoraj navadno je že, da se volilem predstavlja njih odbornik ter jih po potrebah in raznih zadevah v vsakem oziru poprašuje, njih želje in svete posluša in pri zasedanji v deželnem zboru kaj o položaji svojih volilcev govoriti vé. Tako smo imeli tukaj priložnost 22. do 25. junija občevati z našim poslancem gosp. dr. Sterbenc-em pri sv. Križu, v Št. Rupertu, Trebnjem, na Mirni, v Mokronogu in pri sv. Trojici, ter mu priporočevali razne zadeve o dolenjski železnici, o vredovanji vodá, ki nam tukaj toliko škode leto na leto delajo. Vemo sicer, da vsega naenkrat ne bomo dosegli in tudi ne moremo, vendar polagoma se dá eno in drugo doseči, ker upamo, da tudi naša druga

dva gospoda poslanca in drugi bodo naše opravičene zahteve na merodajnem kraju zdatno podpirali.

Iz Celovca, 13. julija. Zadnjič sem Vam poročal o dohodu in sprejemu visokih gostov, t. j. Njega visokosti cesarjeviča Rudolfa in Njene visokosti soproge Štefaniije in v kratkem obljubil daljšega porisa, kar sicer ne bodem storil, ker najvažnejše sem Vam že poročal in podrobnosti, nagovori župana, deželnega predsednika itd. bi „Slovenčeve“ bralce ne zanimali, ker so vsi bolj krajevnega pomena. Dostaviti mi je le, da sta se visoka gosta ob 4. uri iz Celovca odpejala proti jezeru in se tam na ladiji vozila. Dasiravno je bilo to v programu, vendar se je bilo bati, da točka odpade, ker so se popoldne zbrali nad mestom in okolico gosti, črni oblaki in obetali velike nevihte, ktera je pa hvala Bogu izostala. Na jezero je hitelo na tisoče ljudi od vseh strani, bodisi mestna gospóda ali priprosti narod, da se primerno poslové od ljubljenskega stolonamestnika, počastilo jih je tam neko tukajšnjo pevsko društvo in prepevalo koroško-narodne pesmi. Od Poreča sta se odpeljala visoka gosta v Beljak in od tam v Lienz, kjer sta prenočila in potem v toplice v Ischl, od koder se pa baje kmalu vrmeta na Dunaj in v Laksenburg.

Danes pa smo imeli zopet veliko slavnost in to blagoslovljenje zastave „vojniškega društva“ (ne veteranskega, ker tu ste dve društvi). Došlo je jako lepo število veteranov iz Koroške skupaj, od katerih so bili najlepši „Trabantje“ iz Št. Vida, imeli so rudeče suknje, bele hlače, visoke škornje nadkolenjike, za pokrivalo trioglatni klobuk, kakor jih imajo v obče generali, samo brez peres, na ramah dolge sulice in opasane meče. Slavnost sama na sebi je bila za Celovec velikanska in patrijotična; bile so zastopane različne korporacije posebno vojaštvo, kurnica je bila grofica Fugger, sv. mašo je pa bral in zastavo blagoslovil č. g. Premru, voj. duhovnik in naš rojak. Slavnost se je vršila na velikem trgu pred spomenikom Marije Terezije.

Domače novice.

(Slovesnosti v Udmatu) vdeležilo se je včeraj vse polno slovenskega občinstva od najnižjega delavca do najvišjega dostojanstvenika. Okoli hiše gospoda Bavdeka, kjer se je vršila slovesnost odkritja spominske plošče trlo se je vse mnogobrojnega občinstva. Došli so med drugimi tudi odličnjaki: grof Chorinsky v imenu vlade, okrajni glavar, g. Mahkot, v službeni opravi, ki je imel slavnostni govor, deželni glavar grof Thurn, deželni poslanec cesarski svetnik g. Murnik, državni poslanec g. Poklukar, več gg. mestnih odbornikov, častita farna duhovščina od sv. Petra, „Sokol“, Veterani in pevec z godbo in zastavami, zastopniki Ljubljanskih listov, in na tisoče drugega odličnega občinstva. „Sokol“ in Veterani korakali so z godbo na čelu po cesti tjekaj, pevec pa — vseskozi poetično navdihnjeni duhovi, vkrcali so se na „molo San Giovanni di Trtnik“ v Krakovem na tri kazematnice (pardon ladije), ki so bile vse s cesarskimi in narodnimi zastavami okinčane, ter so odrinili pod vodstvom „admirala“ g. Ceneta Čamernika po zeleni Ljubljanci proti Udmatu. Nabrežja od Krakovega pa do Udmata so bila natlačena gledalcev, ki so radovedno pričakovali Ljubljanskega brodovja, ktero je ponosno in počasno plavalo po mirno tekoči Ljubljanci. Mostovi so bili tudi vsi polni zvedavih gledalcev.

V Udmatu pozdravil jih je župan g. Bavdek v priprosti domači besedi došle goste, posebno se je pa zahvalil za skazano mu čast po došlih dostojanstvenikih. Za njim pozdravila je domača hči v beli peči, „Sokola“, pevec in Veterane. Govorila je jako lepo, pogumno in ginljivo, na kar je odličila vse tri zastave z venci. Sedaj nastopita okrajni glavar Ljubljanski, gosp. Mahkot, in gospica Valentinčičeva z črno-rumenim trakom na oder pred spominsko ploščo in g. okrajni glavar prične slavnostni govor v lepi, krepki in tako pravilni domači besedi, da bi se marsikak pisatelj od njega lahko učil, kako se piše naš jezik. Omenjal je lanskega prihoda in sprejema presvitlega cesarja in je pohvalil skrbljivost hišnega gospodarja, da je dal vzdati spominsko ploščo v večni spomin bodočim rodovom, da je na tem mestu premili vladar izvolil sprejeti poklon častivredne duhovščine sv. Petra, občinskega zastopa Moščanskega in pa nežne šolske mladine. Gosp. glavar sklene svoj prekrasen govor z navdušenim

živio-klicem na presvitlega cesarja, gospodičina Valentinčičeva odkrije spominsko ploščo; peveci zapoje pa cesarsko pesem. Gromovit „Živio“, da se je zemlja tresla pod nami, sledil je odkritji in pesmi cesarski.

Grof Chorinski zahvalil se je v imenu vlade, g. Bavdek pa g. okrajnemu glavarju, na kar so peveci zopet zapeli Jenkovo „molitev“.

Spominska plošča, ki jo je izdelal g. Čamernik je iz črnega marmorja, ima zlate črke v sledečih besedah:

Njega c. in kr. apostoljsko Veličanstvo

Franc Jožef I.

presvitli cesar avstrijski je v 13. dan julija meseca 1883 leta o veselem godu 600letne združbe naše kranjske dežele s prezvišeno Habsburško rodovino blagovolil na tem mestu prijazno sprejeti poklon častite duhovščine sv. Petra in pozdrav Moščanske občine pod načelstvom Martina Bavdeka, župana, kateri je v spomin vesele dogodbe ta kamen postavil 1884 leta.

Po odkritji plošče je bil pregled veteranov in „Sokola“ po gg. dvornemu svetniku grofu Chorinskem in okr. glavarju Mahkotu, na kar se je vesela pričela, ki je med pokanjem možnarjev, veselimi petjem in radostno godbo trajala do 9. ure zvečer, kedar so se „Sokoli“ zopet okoli svoje zastave zbrali in z godbo se domu podali.

(Imenovani knezoškof Ljubljanski), mil. gosp. dr. Jakob Misja, so prišli danes v Ljubljano.

(Prestavljene nove maše). Ker se je posvečevanje bogoslovcev vsled bolezni mil. škofa Tržaškega za nekaj dni preložilo, moral se je vsled tega spremeniti tudi že poprej odločeni čas nekterih novih maš. Tedaj bodo novo mašo imeli: č. g. France Kušar v Ljubljani 21. jul.; č. g. Albin Illowsky v Ljubljani v cerkvi Serca Jezusovega 23. jul.; č. g. Feliks Zavodnik v Žužemberku 3. avgusta; č. g. Matija Mrak v Ljubljani v nunski cerkvi 27. jul. ob 1/2 6. uri zjutraj.

(Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Franc Nachtigal pride za provizorja k sv. Ožbaltu ob Dravi; č. g. Jakob Očgrl za kaplana k sv. Benediktu v Slov. Goricah. Semenški duhovniki so nastavljeni č. g. Fr. Černevshek za kaplana pri sv. Antonu v Slov. Goricah; Matek Martin v Slov. Bistrici; Mikuš Valentin pri sv. Petru pri Mariboru, in Simonič Fr. v Podsredi.

(Sokola) izšlo je včeraj 70 mož v Udmat k slavnosti v društveni opravi. Veteranov bilo je pa pol batalijona.

(Pogreba) za ranjeim vitezom Gariboldijem vpo-kojenim c. kr. deželne višje sodnije svetovalecem vdeležilo se je iz vseh stanov obilno ljudi. Krsto z krasnimi venci obloženo peljalo je 6 konj; pa tudi pred mrtvaškim vozom neslo se je mnogo vencev. Za venci šli so č. oo. frančiškani s križem, za temi kor bogoslovcev, ki so peli. Za krsto šli so najprej sorodniki ranjega za temi pa dostojanstveniki Ljubljanski vojaški kakor civilni. Deželna sodnija je bila polnoštevilno zastopana po svojih višjih uradnikih.

(V spomin obletnice cesarjevega pohoda v Ljubljano) imeli so reveži Ljubljanski v ljudski kuhinji v nedeljo od 11. ure dopoldne pa do 2. ure popoldne gostijo. Gospod Hengthaler je nazdravil Nj. Veličanstvu presvitlemu cesarju v nemškem jeziku, na kar je v obilnem številu zbrana dijaška mladina zaorila jako viharini trikratni „živio“, vojaška godba je pa cesarsko pesem zasvirala. Vlado zastopal je dvorni svetnik grof Chorinsky. Navzočih je bilo tudi nekaj mestnih odbornikov in magistratnih višjih uradnikov. Ob 12. ure prišel je tjakaj tudi župan g. Grasselli.

(Vojaško.) Drugi batalijon pešpolka baron Kuhn št. 17, ki je v Kopru v posadki, pride 16. t. m. semkaj k vojaškim vajam. Zapovednik mu je vitez Gariboldi.

(Pretekli teden) je nastal po Ljubljani vrišč, da je kolera vže v Trstu. Iz gotovega in zanesljivega vira smo pozvedili, da kolere do sedaj ondi ni še bilo, pač pa se je tu pa tam pokazala kolerina. Kolerina je bolezen, ktera se po južnih krajih zaradi vročine, kakor je naše Primorje, Dalmacija, Laška, Francoska in Španija v poletnem času večkrat oglašja zlasti pri revežih, ki se pregreše z nezmernostjo. So osebe, ki preveč uživajo razno sadje, melon, kumar, čebule in vse mešanice skupaj, ker se prav po nizki ceni dobiva in ktero potem še slabo vodo zalivajo. Takega človeka se potem poloti griža in grize in kolje ga. To je kolerina. Navadno ljudje

zanjo ne mrjo, temveč jim hitro odleže. Prave kolere v Trstu toraj ni še bilo.

(„Jurja s pušo“) izšla je v Trstu ravnokar 6 številka z vseskozi kratkočasnim berilom, ktero ni le za Primorje temveč za vse Slovence kakor nalašč. Komur je na tem ležeče, da se bo do dobrega nasmeljal, naj si ga naroči.

Razne reči.

— O koleri pogovarjala sta se zopet dr. Koch in sodelavec lista „Gaulois“. Kar je sedaj dr. Koch pravil, je v protislovju onemu, kakor se je nedavno izrazil o koleri. Koch pravi: „Prav do dobrega sem prepričan, kar sem videl in preiskaval, da je kolera azijska. Povsod našel sem ravno tiste prikazni, kakor v Indiji in tudi ravno take mikrobe (neke gobice ali kot prah male živalice). Človek zboli, ako na živežu dotične mikrobe povzije, posebno pa na vodi jih lahko dobi. Dobé se pa tudi na bolj tečnem živežu; zato je dobro, da se živež pred povzitem ali dobro prepeče ali pa prekuha, sadje naj se pa olupí ali pa v kompotu povzije. Mikrobo se zamoré v veliki vročini; posebno jim je pa suha vročina neznosna. (Včeraj je pa rekel mož, da jim vročina nič ne dé.) Pri pomanjkanji vlažnosti in pri popolni suši se pa mikrobe ne morejo razširjati. Dr. Koch ne more razumeti, zakaj da se sploh pečajo s pre- kajevanjem popotnikov in njihove prtljage, ker to prav nič ne koristi. Ravno tako je jako nesrečna misel po ulicah in cestah škrofiti, ker to mikrobe le razširja; prah naj se pusti ondi suh ležati, kakor je sam po sebi. Kolero so trgovske ladije iz Azije tje- kaj zanesle in brž ko ne kaka angleška ladija, ki je kolero vtajila in iz tega namena ladijine knjige po- kvarila. Narodno slavnost na 14. t. m. pravi dr. Koch, bi morali na vsak način prepovedati. — Mi tudi mislimo; francoska vlada pa le svojeglavno na to sili. Mogoče, da nasledki znajo silno žalostni biti.

— Smešnica. Miha: Kdaj se bo zidala do- lenjska železnica?

Jaka: Ko bo naša „narodnost enkrat zagotov- ljena“, se bo rodil otrok, kateri bo v možkih letih vsadil smereko. Ko ta doraste, se bo posekala, in iz njenih desk se bo naredila zibel za tistega člo- veka, ki bo dolensko železnico zidal.

Miha: Tedaj najini vnuki tega ne bodo dočakali. („Jur. s pušo“)

Telegrami.

Dunaj, 13. julija. Zarad kolere na juž- nem Francoskem se letošnje vojaške vaje vsem tistem rezervistom odpuste, ki na Fran- coskem žive.

Reka, 14. julija. Jutri zjutraj prično se tukaj pomorske vaje c. k. mornarice

Pariz, 13. julija. Od sinoči pa do danes umrlo jih je v Marseille 21, v Toulonu 28 za kolero.

Pariz, 14. julija. Včeraj čez dan umrlo jih je v Toulonu 8, v Marseille pa 32 za kolero.

Marseille, 13. julija. Od petka zjutraj 9. ure pa do osoraj pomrlo je 83 ljudi za ko- lero. Do danes zjutraj 9. ure jih je pa zopet 60 kolera pobrala.

Toulon, 13. julija. Včeraj umrlo je 40 ljudi med temi 30 za kolero.

Lyon, 13. julija. Danes zjutraj je umrl prvi za kolero.

Umrli so:

11. julija. Urša Simšič, šivilja, 75 let, Kravja dolina št. 11, oslabljena moči. — Anton Princ, posestnik, zdaj kaznjeneč, 28 let, ulice na Grad št. 12, pljučna tuberkuloza.

V bolnišnici:

10. julija. Marjana Alič, gostija, 69 let, oslabljenje moči. — Ferdo Golob, delavčev sin, 13 let, bil je umirajoč prinesen. 11. julija. Marija Brand, mestjanova vdova, 74 let oslab- ljenje moči.

Eksekutivne dražbe.

26. junija. 1. e. džb. pos. Jakob Namre iz Starega Trga, 1990 gl. Lož. — 1. e. džb. pos. Jakob Vervišar, iz Dragumelj št. 27, 1590 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Ivo Starašinec iz Krasine št. 24, 2310 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Bara Težak iz Zgornje Lukovice št. 15, 500 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Lorene Čuden iz Gorjuš, 1968 gl. Radovljica. — 1. e. džb. Andrej Pogačnik iz Kroke, 80 gl. Radovljica.

29. julija. 1. e. džb. pos. Franc Zidar iz Mačjedola, 1890 gl. Trebno.

30. julija. 1. e. džb. pos. Jernej Blažič iz Starega trga, 1640 gl. Lož. — 1. e. džb. pos. Janez Zalar, 117 gl. Lož. — 1. e. džb. pos. Janez Hiti iz Nove vasi, 80 gl. Lož. — 3. e. džb. pos. Marko Kambič, Metlika. — 3. e. džb. pos. Valentin Zadnik iz Nemške vasi, 960 gl. Lož. — Relici- tacija pos. Janez Ogulin iz Hriba, 1887 gl. Metlika. — 3. e. džb. pos. Jožef Hočevar vlg. Turk iz Brezovice, Rudolfovo.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

14. julija.

Papirna renta po 100 gl.	80 gl. 50	kr
Srebrna	81	50
4% avstr. zlata renta, davka prosta	103	10
Papirna renta, davka prosta	95	70
Akcije avstr.-ogerske banke	854	—
Kreditne akcije	160 gl. 299	80
London	121	80
Srebro	—	—
Ces. cekini	5	76
Francoski napoleond.	9	67
Nemške marke	59	55

Od 12. julija.

Ogerska zlata renta 6%	121	25
„ „ 4%	91	10
„ „ papirna renta 5%	88	10
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 107	75
Länderbanke	100	10
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	532	—
„ državne železnice	318	—
Tramway-društva velj. 170 gl.	216	25
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 125	50
4% „ „ „ 1860	500	134
Državne „ srečke iz l. 1864	100	168
„ „ „ 1864	50	168
Kreditne srečke	100	176
Ljubljanske srečke	20	23
Rudolfove srečke	10	18
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107	70
Ferdinandove sev.	105	75
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	50

Izvrstni med

(garantiran pitanec)

v plehastih škatljah po 5 kil (kila po 60 kr.),
škatlja 30 kr.

se dobiva proti poštnemu povzetju ali pa proti
gotovi plači pri

(7) **Oroslavu Dolencu,**
svečarji v Ljubljani.

Želodec

sme se pač gospodar in oskrbnik naših živilskih moči imenovati, ker le z njegovo pomočjo se zavžita jedila v tečnost spreminjajo.

Želodec je neutrudljiv in priden delavec, kateri se nikoli ne spočije in vedno le edino za ohranjenje našega zdravja skrbi.

Če pa ta nesebični pridni minister našega trupla le nekoli oboli, potem oslabijo takoj njegove moči, dobra njegova volja ne pomaga ničesar in ne more več svoje službe redno izvrševati in vsled tega trpimo le mi ljudje.

Koliko nevarnih bolezni ima svoj vzrok v slabem želodecu!!

Prva skrb vsacega človeka naj toraj bode, da varuje ta dragoceni organ svojega trupla pred vsakim napadom!

In kaj je boljše sredstvo zoper vsako želodečo bolezen kakor

Piccolijeva želodečna esenca!

To esenco izdeluje lekarnar Piccoli v Ljub- ljani „pri angelu“. Dobre in koristne lastnosti te esence so predobro znane, toraj ni treba daljega opiso- vanja. V kratkem e toliko, da ta Piccoli-jeva esenca zmerom zoper vsako želodečno bolezen gotovo pomaga!

Gospodu **Gabrielu Piccoli-ju,**
lekarničarju v Ljubljani,

Z veseljem Vam poročam, da sem cvet za želodec, kojega Vi izdelujete, rabil z najboljšim uspehom pri težkem prebavljanju in zoper zlato žilo.

Trst dne 28. novembra 1883.

Dr. D. Agostini, praktični zdravnik in kirurg.

Cvet za želodec Ljubljanskega lekarničarja Pic- coli-ja, kterege sem velikokrat zapisoval bolnikom, je jako dobro sredstvo v slučajih zaprtja in zlote žile.

Provročuje hitro izpraznjenje brez bolečin in ne da bi dražil čreva.

Trst, meseca januarja 1884.

Dr. Cambon, zdravnik za ženske in oči.

Cvet za želodec, izdelan po izvrstnem lekarničarju G. Piccoli-ju, je prav dobro sredstvo proti vsem boleznim v želodecu in trebuhu, ki imajo svoj izvir v pomanj- šanji živnih moči, zaradi česar moram podpisani z naj- mirnejšo vestjo priporočati ta cvet.

Trst, meseca januarja 1884.

Dr. vitez pl. Garacuechi,
zdravnik Lloydove družbe.

Veliko let že zdravim s čistili različne bolezni, naj- boljše sredstvo pa je Vaš cvet za želodec, ki ima pred- nost, da povzročuje mnogo izpraznjenj, ne da bi dražil čreva.

Trst, dne 1. oktobra 1883.

Dr. Pardo, praktičen zdravnik.

Naročila izvršujejo se s prvo pošto proti povzetju zneska, toda ne razpošilja se manj kakor 12 steklenice, ki z zavojem in voznim pi- smom stanejo 1 gl. 36 kr. Pri večjih naročilih primeren odpust. (2)

Tu navedena, kakor vsa
druga zdravila so
zmiraj svežna za dobiti
v lekarni
G. Piccoli-ja
„Pri Angelu“
v Ljubljani,
na Dunajski cesti,